

СОФИЙСКА
АДВОКАТСКА
КОЛЕГИЯ

СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ
София 1309
бул. Тодор Александров 137, ет.2 и 3
register@sak-sas.bg

Висш адвокатски съвет:
Входящ №: 1761/2026
Дата: 14.09.2026 г.

Изх. № 3187/14.09.2026г.

Дата 14.09.2026 г.

ДО

Г-н Николай Найденов
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

ДО

ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

От

Софийски адвокатски съвет, адрес: София,
бул.Тодор Александров №137, ет.3, register@sak-sas.bg,
представяван от председателя на АС адв.
Жана Кисьова

Относно: Проект на Наредба за определяне на възнаграждение на адвокат при липса на договор, публикуван в портала за обществени консултации и на интернет страницата на Висшия адвокатски съвет на 14.08.2026г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ, ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,

В рамките на срока за обществено обсъждане на публикувания проект на Наредба за определяне на възнаграждение на адвокат при липса на договор (наричана по-долу „Наредбата“), имаме следните възражения по проекта и предложения за допълването му:

1. Моля текстът на наредбата да вземе предвид образуваното конституционно дело №13/2026г. по описа на Конституционния съд на Република България, образуване по искане на Софийски районен съд, 151 състав, в което се поставя под въпрос съответствието на чл.36а, ал.1 от Закона за адвокатурата с конституционните норми в частта, с която се предвижда, че адвокатският съвет

на съответната колегия определя размера на възнаграждението на особения представител.

В случай, че Конституционният съд признае изменената норма на чл.36а, ал.1 ЗАдв. в тази и част за противоконституционна, възпроизвеждането на нормата в текста на чл.2, ал.2 от Наредбата ще доведе до трудности в прилагането и. С оглед на това, предлагаме текстът на чл.2, ал.2 от проекта за наредба да бъде формулиран по следния начин:

„Правилата на наредбата се прилагат от компетентния орган при определяне на размера на възнаграждението на особения представител при условията и по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата.“

По този начин дори при неблагоприятно решение на Конституционния съд и връщане на компетентността за определяне възнаграждението на особения представител у съда, последният ще е обвързан да прилага правилата на новоприетата наредба по чл.36а ЗАдв. и ще се избегне създаването на правна несигурност.

2. Заявяваме несъгласието си с предвидената в чл.4, ал.2 вр. чл.12, ал.5 и ал.6 и чл.18, ал.1 от наредбата възможност възнаграждението за процесуално представителство да се определя за отделни етапи в производството. Етапите на съдебните и арбитражни производства са дефинирани в чл.12, ал.5 като „етап на проучване на спора“, „въвеждащ етап на производството“, „доказателствен етап на производството“ и „решаващ етап на производството“, а етапите на изпълнителните производства са определени в чл.12, ал.6 от проекта като „подготвителен етап“ и „етап на осъществяване на принудителното изпълнение“.

Текстът на чл.18, ал.1 от проекта за Наредба пък предвижда, че за процесуално представителство, осъществявано в отделни етапи от производството пред една инстанция, базовата стойност на възнаграждението, определена по реда на чл. 16 и 17, се разпределя както следва:

1. за всеки етап в първоинстанционното производство – по 1/4 от базовата стойност на възнаграждението за една инстанция за съответния вид производство;
2. за всеки етап от второинстанционното производство – по 1/4 от базовата стойност на възнаграждението за една инстанция за съответния вид производство, а ако във второинстанционното производство няма доказателствена фаза – по 1/3 от базовата стойност на възнаграждението за една инстанция;
3. за касационното производство – 3/4 от базовата стойност на възнаграждението за една инстанция общо за етапите по подготовка и инициране на производството и 1/4 от базовата стойност на възнаграждението за участие в касационното производство след допускане на касационно обжалване.

Това ще създаде възможност съдът и съдебните изпълнители да назначават особен представител на ответника/длъжника само за определени фази на производството и така да изплащат занижено възнаграждение на особения представител. Когато съдът се произнася

за директно присъждане на възнаграждение на адвоката, предоставил безплатна правна защита по чл.38 ЗАдв. или по прекомерността на претендираните разноски за адвокатско възнаграждение, съдът ще започне да извършва преценка в кои етапи на производството е участвал ефективно адвоката и да намалява по този начин присъжданото възнаграждение. В нормата на чл.12, ал.3 от проекта изрично е предвидено в т.3, че при преценка на правната и фактическа сложност на делото за целите на определянето на адвокатско възнаграждение, ще бъде взето предвид участието на адвоката в различните етапи на производството.

Така например по отношение особения представител на ответника съдът веднага би могъл да намали възнаграждението с 2/4 (т.е. наполовина) само защото адвокатът на ответника не е участвал в етапа по проучване на спора преди инициирането на съдебното производство (тъй като в чл.12, ал.5, т.1 изрично е посочено, че това е етап, предхождащ встъпването във или инициирането на производството), или защото не е участвал в устните състезания и представил писмена защита (чл.12, ал.5, т.4).

Създаването на подобна възможност означава косвено признание, че е допустимо на адвоката да бъде определен частично възнаграждение само за конкретни действия в производството без да е необходимо той да се запознава с всички извършени процесуални действия до момента на ангажирането му. Това поставя в опасност интересите на представляваните от адвоката лица, а създава и предпоставки подобна практика по ангажиране на адвокат само в най-натоварените етапи на производството да се възприеме от клиентите, възлагащи договорно процесуално представителство. Подобно разделяне на възнаграждението за отделни процесуални фази/действия ще влезе в противоречие и с нормата на чл.26, ал.2 ЗАдв., съгласно която възнаграждението за процесуално защита се дължи в пълен размер при неоснователно оттегляне на упълномощаването, а полученото възнаграждение не се връща.

Не на последно място трябва да се има предвид, че подобна практика по определяне на възнаграждение само за етап на производството никога не е съществувала в България и това според нас може да доведе до съществено обезценяване на адвокатския труд.

3. В нормата на чл.3 от проекта за Наредба не е предвиден моментът на определяне и внасяне на възнаграждението, каквато норма съществуваше в досега действащата Наредба №1/2004г. за възнагражденията за адвокатска работа. Законовата делегация на чл.36, ал.4 от Закона за адвокатурата възлага на Висшия адвокатски съвет и Министъра на правосъдието да издадат съвместно Наредба за правилата и начинът за прилагане на критериите при определяне на възнаграждение при липса на договор. Законът предвижда в тази наредба да са уредени „правилата при определяне на възнаграждение“ и това означава да се създаде яснота за момента на определяне на дължимото възнаграждение.

В две от хипотезите, в които наредбата се прилага е предварително ясно, че възнаграждението се определя от съда в решението по съществото на спора – при

предоставена безплатна правна помощ по чл.38 ЗАдв. и при произнасяне по възражение за прекомерност на разноските за адвокатско възнаграждение.

Същевременно в други две хипотези практиката е наложила необходимостта възнаграждението да се определи от адвокатския съвет и да се внесе от платеща на възнаграждението авансово:

а) При определяне на възнаграждението на особения представител, възнаграждението му се определя и внася авансово, за да може адвокатът, определен за особен представител да заяви дали е съгласен да поеме защитата (чл.44а ЗАдв.) и за да може адвокатският съвет да изпрати уведомление до компетентния съд за определянето на адвоката (чл.13, ал.3, т.2 от Наредба №5 за условията и реда за определяне на особени представители). Нормата на чл.13, ал.3, т.2 от Наредба №5 (обн.ДВ, бр.71 от 07.08.2026г.) изрично сочи, че адвокатският съвет трябва да се увери, че определеното възнаграждение на особения представител за съответната инстанция е внесено или съдът е определил изплащането му да бъде от бюджета на съда.

б) При определяне на възнаграждение на адвоката при липса на договор с клиента на основание чл.36, ал.3 ЗАдв. съществува възможност адвокатите да отправят искания за определяне на възнаграждение в начален етап на производството. Най-често до липса на договор за ангажиране на адвоката се стига когато адвокатът е трябвало да извърши неотложни действия, обвързани с процесуален срок (подаване на отговор на искова молба, подаване на въззивна или касационна жалба). В такива случаи адвокатите подават искания по чл.36, ал.3 ЗАдв. на много ранен етап, за да им бъде определено възнаграждение както за конкретното действие – подаване на отговор или жалба, така и за процесуално представителство за цялото производство. Определянето на възнаграждение на такъв ранен етап и заплащането му от клиента авансово има съществено значение за това дали адвокатът ще бъде склонен да поеме защитата на клиента в цялото производство. Подобно ранно решение за размера на дължимото производство дава яснота на страните (адвокат, клиент и насрещна страна) относно очакваните разноски в производството. В противен случай, ако адвокатът е поел защита на клиент в съдебно производство без договор и се наложи да изчака края на производството за определяне по реда на чл.36, ал.3 ЗАдв. и плащане на възнаграждението от клиента, това ще увреди съществено интересите на клиента му, който няма да има право да иска присъждане на тези разноски, поради това че възнаграждението не е било определено и изплатено преди приключване на устните състезания на съответната инстанция.

Същевременно ранното определяне на адвокатското възнаграждение от адвокатския съвет не ощетява клиента на адвоката. От една страна ако клиентът не заплати определеното адвокатско възнаграждение, адвокатът ще има основание да се откаже от поетата защита на по-ранен етап без да е употребен труда му без заплащане. От друга страна, ако адвокатът все пак продължи защитата без да е платено определеното възнаграждение авансово, то ще се наложи той да се снабди със заповед за изпълнение по чл.410 ГПК въз основа на решението на адвокатския съвет, и така съдът в образуваното заповедно и/или исково

производство ще осъществи проверка дали адвокатът действително е осъществил защита на клиента си в пълния обем за цялото производство, така както му е определено възнаграждение от съвета. По този начин ще бъде постигнат баланс на правата и задълженията на страните при процесуална защита – адвокатът ще има право да получи възнаграждението си авансово или да се откаже от защитата, клиентът ще има право да претендира възстановяване на авансово платеното възнаграждение от насрещната страна в съдебния спор, а при спор между адвокат и клиент ще се произнесе съдът в заповедно или исково производство по реда на чл.410 и чл.422 ГПК.

Ето защо, предлагаме в чл.4, ал.1 да се добавят второ и трето изречение, както следва:

„Чл. 4. (1) Възнаграждението за процесуално представителство се определя и дължи за всяка инстанция, включително и при връщане на делото за ново разглеждане. Компетентният орган определя възнаграждението на особения представител и следи за внасянето му авансово, преди да бъде назначен определеният особен представител. Адвокатският съвет може да определи възнаграждението на адвоката при липса на договор по реда на чл.36, ал.3 от Закона за адвокатурата предварително, а адвокатът може да изисква плащане на това възнаграждение авансово.“

4. Споделяме резерви и по отношение на текста на чл.8, ал.1 и ал.2 от проекта за Наредба, който предвижда възнагражденията да се актуализират с процент, равен на положителния годишен индекс на потребителските цени в Република България, обявен от Националния статистически институт за предходната календарна година, считано от 1 юли на текущата година.

Преди всичко намираме, че прилагането на индекса на потребителските цени в Република България за автоматична индексация на възнагражденията за адвокатска работа, не е удачно, тъй като този индекс отразява поскъпването на базисни продукти от потребителската кошница, които не са относими към интелектуален труд. По-подходящо би било прилагането на индекса на годишните разходи на работодателите за труд или други показатели, които отразяват промените в заплащането на труда и свързаните с него разходи.

Не възразяваме срещу това индексацията да се извършва автоматично по реда на чл.8, ал.2 от наредбата, но е необходимо в текста на ал.2 да се предвиди задължение на Висшия адвокатски съвет и Министерство на правосъдието да публикуват в същия срок (до 1 юли на текущата година) наредбата с отразените индексирани възнаграждения. В противен случай намираме, че ще настъпи неяснота в потребителите и адвокатите какви цени ще бъдат приложени по отношение на извършената работа в хипотезите по чл.36, ал.3 ЗАдв., чл.38 ЗАдв. или при преценка на прекомерността на разноските.

5. На последно място, възразяваме и по размерите на базовите коефициенти за сложност според вида и предмета на делото, отразени в Приложението към чл.12, ал.2 от наредбата.

Ако коефициентите за сложност по Приложението към чл.12, ал.2 от проекта се приложат към базовите стойности на възнагражденията по Глава Втора (раздел I, раздел II или раздел III) и тези коефициенти са под единица, ще се получи на практика съществено намаляване на възнагражденията. Например при коефициент на сложност 0,5, възнаграждението от 300 евро, ще се сведе до сума в размер на 150 евро, което в никакъв случай не може да бъде справедливо и обосновано заплащане за труда в каквато и да е правна консултация или съдебно производство. Пазарните размери на адвокатските възнаграждения показват, че обичайното възнаграждение за един час адвокатска работа в района на София е между 150 и 250 евро, и принижаването на труда на адвоката до стойността на едночасова ангажираност не е в интерес на потребителите и няма да допринесе за повишаване качеството на извършената работа.

Имаме възражения и по конкретните цифрови стойности на базовите коефициенти за сложност, които излагаме неизчерпателно и примерно. Коефициентът за производства с предмет неоснователно обогатяване и гесция е необосновано занижен спрямо други дела. Не откриваме и причина делата, произтичащи от деликт, интелектуална собственост и конкуренция да са с по-висок коефициент на сложност от дела, произтичащи от застрахователно правоотношение. Част от тези дела имат за основание именно претенции за обезщетяване на вреди от деликт, а други, в зависимост от характера на конкретния застрахователен договор разкриват и наличието на международен елемент. Предлагаме всички базови коефициенти да бъдат определени въз основа на проучване сред адвокатите за средната ангажираност по отделните видове производства и обичайно извършваните в съответните производства процесуални действия.

ZHANA
IVANOVA
KISYOVA
Digitally signed by
ZHANA IVANOVA
KISYOVA
Date: 2026.09.14
17:15:30 +03'00'

С уважение:

Адв. Жана Кисьова